

แนวทางพัฒนาชุมชนต้นตาลเพื่อเตรียมรับมือภาวะโลกร้อน ในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

TonTan Community Development Model Prepared for Dealing with Global Warming in Accordance with Sufficiency Economy

สุวจิ แดงอ่อน^{1/}
Suwajee Tangon^{1/}

Abstract: The objectives of this research were to study possibilities for developing TonTan community to be a model community prepared to deal with global warming based on the philosophy of the sufficiency economy. A questionnaire, informal interviews, participatory observations, documentary studies, a focus group discussion and a public hearing were the tools used to collect data for this research. The results of the study indicated that in the three aspects: society, culture and environment the community had no problems with regards to social, cultural and environmental aspects. However, the community had some economic problems and had little understanding of the philosophy of sufficiency economy. The community development model prepared for dealing with global warming in accordance with the philosophy of sufficiency economy consists of 3 strategies, 7 concepts and 17 projects. In the first 6 months, 16 projects could be implemented and the economic problems as related to the sufficiency economy philosophy. After that, the community development model for preparing the community to deal with global warming in accordance with the sufficiency economy was revised which led to the increase in the number of projects to 22.

Keywords: Community development model, global warming, philosophy of sufficiency economy

---

^{1/}ภาควิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ สำนักวิชาศึกษาทั่วไป คณะอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยดุสิตธานี กรุงเทพฯ 10250

^{1/}Department of Science and Mathematics, General Education Office, Faculty of Hospitality Industry, Dusit Thani Collage, Bangkok 10250, Thailand

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาชุมชนเพื่อเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนต้นตาล อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การศึกษาเอกสารชุมชน การจัดประชุมโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม และการจัดเวทีประชาพิจารณ์ ผลการศึกษาพบว่าชุมชนไม่มีปัญหาด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ชุมชนมีปัญหาด้านเศรษฐกิจและด้านคุณลักษณะตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชากรในระดับน้อย แนวทางพัฒนาชุมชนเพื่อเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบไปด้วย 3 ยุทธศาสตร์ 7 แนวทาง 17 โครงการ ผลการดำเนินโครงการในช่วง 6 เดือนพบว่าสามารถปฏิบัติตามได้จริง 16 โครงการ โดยปัญหาด้านเศรษฐกิจและด้านคุณลักษณะตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชากรลดลง จากนั้นจึงมีการปรับปรุงแนวทางพัฒนาชุมชนเพื่อเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนต้นตาล อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี เพิ่มเป็น 22 โครงการ

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา ภาวะโลกร้อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำนำ

ในปัจจุบันภาวะโลกร้อน (global warming) เพียงไม่ถึงหนึ่งองศาทำให้เกิดผลกระทบต่อทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นน้ำแข็งที่ขั้วโลกละลาย เกิดพายุในระดับที่รุนแรงขึ้น ฝนแผ่นดินบางแห่งแห้ง ในขณะที่บางแห่งน้ำท่วม กลไกธรรมชาติขาดความสมดุล กลุ่มนักวิทยาศาสตร์ เช่น คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) จึงเตือนให้ประชาคมโลกดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (อัศมน, 2551)

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่จำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ โดยประชากรจำนวนมากในประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมการผลิตและบริการส่วนใหญ่ต้องใช่วัตถุดิบทางการเกษตรหรือทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร และอุตสาหกรรมทอเย็บเย็บ ประเทศไทยจึงมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องผลักดันการดำเนินการเพื่อสร้างความพร้อมในประเทศในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2551) หลายหน่วยงานในประเทศไทยได้

กำหนดนโยบายเพื่อตอบรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากการที่คณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการจัดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2551-2555 ที่ประกอบไปด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์ที่องค์การส่วนท้องถิ่นสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนได้ (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2551) ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวและอยู่รอดในภาวะโลกร้อนที่กำลังเกิดขึ้นได้

นอกจากความพยายามในการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนแล้ว ยังมีหลายฝ่ายแสดงทัศนะว่า “ภาวะโลกร้อนสามารถแก้ไขได้ด้วยการรื้อมนำแนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้” ทั้งนี้เพราะเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริเพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและแนวทางในการพัฒนาประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 สืบเนื่องเป็นต้นมานั้น ยึดหลักทางสายกลาง ซึ่งภาวะโลกร้อนเกิดจากพฤติกรรมกรดำรงชีวิต การกินอยู่อย่างเกินความพอดี ไม่ยึดหลักทางสายกลางของมนุษย์ ดังนั้นการปรับพฤติกรรม เปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้กินอยู่อย่างพอดีตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงน่าจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนได้ (วันฟ้าใส, 2551) ด้วยความตระหนักถึงคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประเทศไทยให้ความสำคัญในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการกำหนด

นโยบายการพัฒนาประเทศดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552) อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2553) นั้นยังได้กำหนดกลุ่มเรื่องการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต ขจัดความยากจน และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ให้เป็น 1 ใน 10 กลุ่มเรื่องที่ควรวิจัยเร่งด่วนในยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ประกอบกับการศึกษาแผนปฏิบัติการระยะ 4 ปี ของจังหวัดสระบุรี (พ.ศ. 2552 – 2555) (สำนักงานจังหวัดสระบุรี, 2552) พบว่า จังหวัดสระบุรีกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดไว้ 7 ยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ และจากการลงพื้นที่จริงเมื่อวันศุกร์ที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2551 และวันพุธที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2552 พบว่าชุมชนต้นตาลเป็นชุมชนหนึ่งที่มีความสามัคคี ความร่วมมือ เอื้ออาทร รักษาจารีตประเพณีดั้งเดิม และความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่ชุมชนต้นตาลมีความต้องการและมีพร้อมในการอนุรักษ์และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสังเกตได้จากมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ อีกทั้งทศพร (2556) แสดงทัศนคติไว้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเกิดความยั่งยืนนั้นควรเริ่มจากการพัฒนาตั้งแต่ระดับฐานรากโดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชนในท้องถิ่น

จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาภาวะโลกร้อนที่กำลังทวีความรุนแรง ความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษาแนวทางพัฒนาชุมชนเพื่อเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนเป็นขั้นต้น โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาแนวทางพัฒนาชุมชนดังกล่าวที่ชุมชนต้นตาลเนื่องจากชุมชนมี

ความพร้อม อีกทั้งการศึกษาดังกล่าวยังส่งเสริมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ.2551-2553) แผนปฏิบัติการระยะ 4 ปี ของจังหวัดสระบุรี (พ.ศ. 2552 – 2555) รวมทั้งยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการจัดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2551-2555 อีกด้วย ซึ่งผลการศึกษานี้จะทำให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดแนวทางเตรียมรับภาวะโลกร้อนของประเทศไทยได้

การตรวจเอกสาร

1. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบที่มีต่อประเทศไทย

ประเทศไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ในช่วงปี พ.ศ. 2537-2546 ซึ่งปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2543 คิดเป็นร้อยละ 0.75 ของปริมาณการปล่อยของทั้งโลก โดยประเทศไทยจัดอยู่ในประเทศที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นอันดับที่ 31 ของโลก ภายในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนจำนวน 10 ประเทศ ประเทศไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นอันดับที่ 4 และหากพิจารณาจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อหัวประชากรแล้ว ประเทศไทยจัดอยู่ในลำดับที่ 109 ของโลก และอยู่ในอันดับที่ 8 ในกลุ่มอาเซียน โดยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อหัวประชากร 5.1 ตันคาร์บอนไดออกไซด์หรือเทียบเท่า (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2551)

ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1) ภัยแล้งส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตร โดยเฉพาะอุณหภูมิที่สูงขึ้นจะส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืชเศรษฐกิจ เช่น ในปีพ.ศ. 2548 ประเทศไทยประสบภัยแล้งอย่างรุนแรงที่สุด ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชน 9.2 ล้านคนทั่วประเทศ พื้นที่เกษตรกรรมได้รับความเสียหายกว่า 5 ล้านไร่ มีมูลค่า 7,728 ล้านบาท (ส่วนวิจัยและพัฒนาภาวะโลกร้อน, ม.ป.ป.) นอกจากนี้ยังพบว่าประเทศไทยมีความแห้งแล้งในระดับรุนแรงปานกลางประมาณ 28 จังหวัด และถัดจากนี้จะมีจังหวัดที่มีความแห้งแล้งเพิ่มมากขึ้นอีก โดยคาดว่าจะน่าจะมีทั้งสิ้นประมาณ 50 กว่าจังหวัด (วันฟ้าใส, 2551)

2) การกัดเซาะชายฝั่งทวีความรุนแรงส่งผลต่อระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง การตั้งถิ่นฐานประชากรและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมาชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตั้งแต่จังหวัดตราดลงไปจนถึงจังหวัดนราธิวาสได้ถูกน้ำกัดเซาะพื้นดินหายไปแล้ว 113,042 ไร่ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ถึงปัตตานีทั้งหมด 22 แห่งและทางชายฝั่งตะวันออกอีก 8 แห่ง (ทรงสมัย, 2550)

3) การเกิดพายุรุนแรงและสภาพอากาศแปรปรวนบ่อยครั้งขึ้น สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เช่น พายุไซร่อนแฉเรียต เมื่อปี พ.ศ. 2505 (วันฟ้าใส, 2551) ได้ฝุ่นเกย์ เมื่อปี พ.ศ. 2532 และได้ฝุ่นลินดา เมื่อปี พ.ศ. 2540 นอกจากนี้ยังเกิดอุทกภัยในปี พ.ศ. 2539-2543 รวม 146 ครั้ง ในพื้นที่ 41-68 จังหวัด (ทรงสมัย, 2550; วันฟ้าใส, 2551)

4) การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศป่าไม้ส่งผลต่อทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ โดยหากอุณหภูมิเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1.5-2.5 องศาเซลเซียส จะทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลงร้อยละ 20-30

5) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีผลต่อการแพร่กระจาย การเพาะเชื้อโรคและพาหะโรค เช่น ภาวะโลกร้อนเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ยุงมีกระจายพันธุ์มากขึ้นทำให้โรคติดต่อจากยุงระบาดหนักขึ้น สังเกตได้ว่าแต่เดิมใช้เลือดออกจะระบาด 2-3 ปีต่อครั้ง แต่ปัจจุบันมีการระบาดของโรคไข้เลือดออกทุกปี (วันฟ้าใส, 2551) ภาวะน้ำท่วมจะเพิ่มความเสี่ยงที่อาหารและน้ำจะปนเปื้อนทำให้เกิดโรคอุจจาระร่วง อุณหภูมิเฉลี่ยที่สูงขึ้นยังมีผลต่อการเกิดโรคที่มีสาเหตุมาจากมลพิษทางอากาศ เช่น โรคหอบหืด ภูมิแพ้ และโรคทางเดินหายใจจากสารพิษทางอากาศและฝุ่นละออง นอกจากนี้ยังเกิดภาวะเครียดจากการต้องย้ายถิ่นฐาน และการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำสะอาด ส่งผลกระทบต่ออัตราการเกิดปัญหาสังคม ปัญหาทางโครงสร้างประชากรและความมั่นคงทางจิตใจของประชาชน (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2551)

2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณลักษณะและเงื่อนไขที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) ดังนี้

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจรรยาและวัฒนธรรมที่ดีงาม คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วนถี่โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมเพื่อสามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่ทันทั้งนี้

4) เงื่อนไขความรู้ อาศัยความรู้รอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

5) เงื่อนไขคุณธรรม เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้ รัก สามัคคี ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ และรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น

6) เงื่อนไขชีวิต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติ และปัญญาบริหารจัดการการใช้ชีวิตโดยใช้หลักวิชาและคุณธรรมเป็นแนวทางพื้นฐาน

อาจสรุปได้ว่าแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น หมายถึง แนวทางปฏิบัติที่เน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง อย่างพอดี มีเหตุผล มีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้ยึดหลักการพึ่งตนเอง

3. แนวทางการจัดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย

1) ยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการจัดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2551-2555 ประกอบไปด้วย 6 ยุทธศาสตร์ (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2551). ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความสามารถในการปรับตัวเพื่อรับมือและลดความล่อแหลมต่อผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มแหล่งดูดซับก๊าซ บนพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มศักยภาพของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาดำเนินงานในกรอบความร่วมมือกับต่างประเทศ

2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ประกอบไปด้วย 5 ยุทธศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

3) แผนปฏิบัติการระยะ 4 ปี ของจังหวัดสระบุรี (พ.ศ. 2552 – 2555) (สำนักงานจังหวัดสระบุรี, 2552) และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัดประกอบไปด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาอาชีพและรายได้ให้อยู่ดีมีสุขในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาอุตสาหกรรมและเกษตรเพื่อการส่งออก

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาคุณภาพคนและสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารจัดการขนส่ง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร โดยเน้นให้ประชาชนและหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารบ้านเมือง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาแนวทางพัฒนาชุมชนต้นตาล อำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรีเพื่อเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

อุปกรณ์และวิธีการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างในชุมชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปจากทั้ง 8 หมู่บ้านอย่างเป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้านรวม 350 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

2. กลุ่มตัวอย่างในชุมชนซึ่งประกอบไปด้วยปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางวัฒนธรรม และชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนรวม 10 คน โดยวิธีเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การศึกษาเอกสารชุมชน การจัดประชุมโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม และการจัดเวทีประชาพิจารณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test
2. เชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา และการสังเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีอุปนัย ทั้งจากเอกสารข้อมูลชุมชน และข้อมูลที่รวบรวมได้ระหว่างวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยนี้ศึกษาบริบทชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ศึกษาการประกอบอาชีพ รายได้ การออมหนี้สิน และการเพิ่มมูลค่าผลผลิต ด้านสังคม ศึกษาความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และการรวมกลุ่มในชุมชน ด้านวัฒนธรรม ศึกษาการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่ออันดีงามของชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม ศึกษาสภาพภูมิอากาศ ดิน น้ำ ป่าไม้ แหล่งสมุนไพร และแหล่งอาหารภายในชุมชน และด้านคุณลักษณะตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร ศึกษาวิธีการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

กับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งขั้นตอนการศึกษาแนวทางพัฒนาชุมชนต้นตาลเพื่อเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแสดงดังภาพที่ 1

การที่จะพิจารณาว่าชุมชนปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางพัฒนาชุมชนเป็นแนวทางเพื่อเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ นั้น จะไม่แยกพิจารณาตาม 3 หลักการ 2 เงื่อนไขของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หากแต่จะพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นโดยชุมชนที่ปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรมีลักษณะดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ แสดงออกด้วยการประกอบอาชีพสุจริต รายได้มีพอเพียง มีการออม ไม่มีหนี้สิน และมีการเพิ่มมูลค่าผลผลิต
2. ด้านสังคม แสดงออกด้วยความใกล้ชิดของคนในชุมชน และมีการรวมกลุ่มในชุมชน
3. ด้านวัฒนธรรม แสดงออกด้วยการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่ออันดีงามของชุมชน

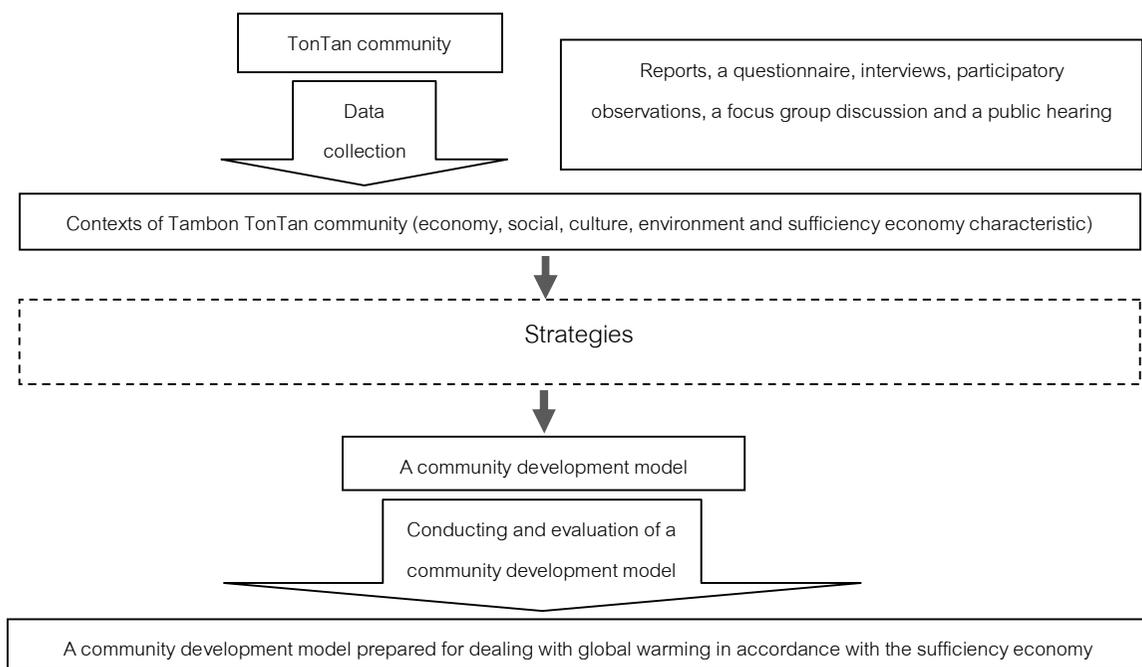

Figure 1 Summary of research process

4. ด้านสิ่งแวดล้อม แสดงออกด้วยการที่สภาพภูมิอากาศ ดิน น้ำ ป่าไม้ แหล่งสมุนไพร และแหล่งอาหารภายในชุมชนอยู่ในสภาพดีและมีเพียงพอต่อความต้องการของคนในชุมชน

5. ด้านคุณลักษณะตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร แสดงออกด้วยการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

สำหรับแนวทางพัฒนาชุมชนเพื่อเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ต้องเป็นแนวทางพัฒนาที่เกิดจากการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ และการเห็นชอบที่จะดำเนินการเพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อนและเตรียมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากภาวะโลกร้อน แนวทางพัฒนาต้องเป็นไปตามลำดับความสำคัญของปัญหาและความพร้อมของชุมชนในการดำเนินการ และแนวทางพัฒนานั้นต้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ผลการศึกษาและวิจารณ์

บริบทของชุมชน และปัญหาเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในชุมชนพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในหมู่ที่ 8 (ร้อยละ 28.00) เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.86) มีอายุระหว่าง 40-49 ปี (ร้อยละ 29.43) มีการศึกษาระดับ ป.1 – ป.4 (ร้อยละ 31.71) ประกอบอาชีพแม่บ้านเป็นอาชีพหลัก (ร้อยละ 25.71)

2. บริบททั่วไปของชุมชนก่อนดำเนินโครงการพัฒนา การวิจัยนี้ศึกษาบริบททั่วไปของชุมชน 5 ด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง (ร้อยละ 49.14) มีรายได้เทียบเท่ากับรายจ่ายเพียงพอ (ร้อยละ 57.71) มีเงินออมเท่ากับไม่มีเงินออม (ร้อยละ 50.00) ไม่มีหนี้สิน (ร้อยละ 65.43) และไม่มีการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต (ร้อยละ 81.43) ด้านสังคม พบว่ามีระดับความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกองค์กรใน

สังคม (ร้อยละ 70.00) ด้านวัฒนธรรม พบว่าประเพณีและวัฒนธรรมยังคงความเป็นไทย-ยวนเหมือนอดีต ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าลักษณะทางกายภาพโดยทั่วไปชุมชนต้นตาลส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม สภาพสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าไม่เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน และด้านคุณลักษณะตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร พบว่าคุณลักษณะตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการเตรียมรับและลดภาวะโลกร้อนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้น้อย

จากการศึกษาบริบททั่วไปของชุมชนพบว่าโดยรวมแล้วชุมชนต้นตาลเป็นชุมชนที่ปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บริบทด้านวัฒนธรรมที่ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย รักถิ่นฐาน และให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อบริบทด้านอื่น ๆ โดยเป็นผลให้ด้านเศรษฐกิจประชากรส่วนใหญ่ยังคงอาชีพทำไร่ทำนา ด้านสังคมอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน ไม่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และประชากรมีวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับการศึกษาของประทีปและอภิริยา (2556) ที่รายงานว่าภูมิปัญญาการผลิตโคมล้านนาก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีอิสระมีจิตสำนึกทางวัฒนธรรม การอยู่รอดร่วมกัน การตั้ง ถิ่นฐานที่เอื้ออำนวยและก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่อยู่ร่วมกันตามธรรมชาติ ความชำนาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดผลผลิตโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ชุมชนมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่ก่อให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมของชุมชน

3. ปัญหาเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนก่อนดำเนินโครงการพัฒนา ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิบัติตนของกลุ่มตัวอย่างพบว่าเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจและด้านคุณลักษณะตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รายละเอียดแสดงดังภาพที่ 2 และ 3

ความพร้อมในการลดภาวะโลกร้อนและเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน

จากผลการศึกษาบริบททั่วไปของชุมชนก่อนดำเนินโครงการพัฒนา 5 ด้านพบว่าไม่มีปัญหาด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านเศรษฐกิจและด้านคุณลักษณะตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงของประชกรนั้นมีปัญหาเพียงเล็กน้อย ร่วมกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินบริบททั่วไปในปัจจุบันและโอกาสพัฒนาในอนาคตของชุมชน (ตารางที่ 1) พบว่าชุมชนมีความพร้อมในการลดภาวะโลกร้อนและเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

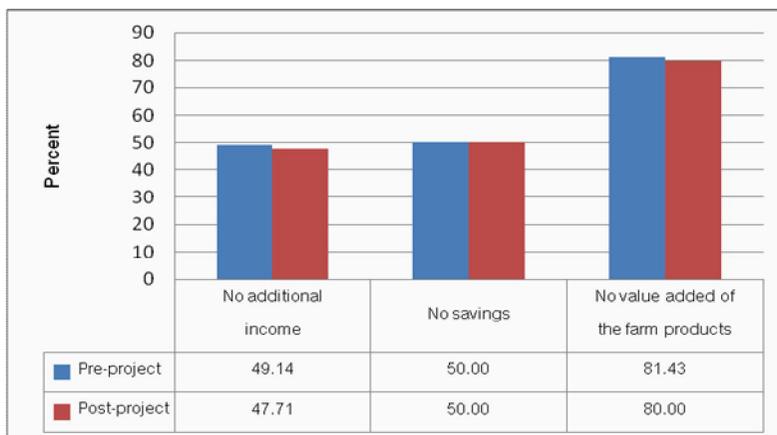

Figure 2 Economic problems

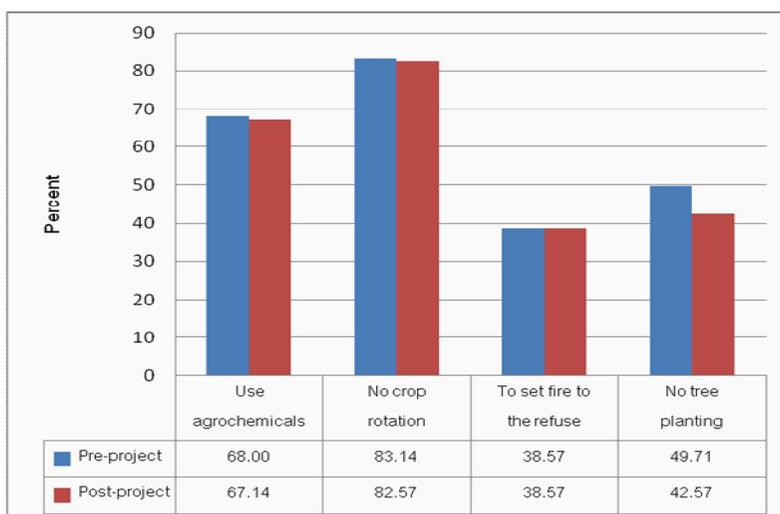

Figure 3 Problem of sufficient economy characteristic

Table 1 The analysis of efficiency for evaluating the general contexts at present and the opportunity of the community to be developed in the future

Analytical results	Before Conducting the Research	After Conducting the Research
Strengths	<ol style="list-style-type: none"> 1. Most areas have been managed for agricultural purposes that provide opportunity for the local residents to do some activities other than rice farming 2. The areas are located near the main transportation routes 3. Local residents, community and the community leader have a strong relationship among themselves 4. Sub groups have been established in the village 5. There are unique cultures and traditions 6. The areas have impressive scenery as well as good-quality environment 	<p>Items 1-6 remain the same as they are before conducting the research, plus that fact that the local residents have understandings and participate in developing their community to prepare for and reduce the global warming according the sufficiency economy</p>
Opportunity	<ol style="list-style-type: none"> 1. His Majesty the King gave the concepts and theories of good living, as well as the Royal Development Projects 2. The government has provided funds 3. Saraburi province was selected, according to the government's policy, to be the center of national economy. Therefore, the eco-tourism has been promoted there 4. The Subdistrict Administration Organization has been ready to provide facilities and infrastructures. 5. The government has supported the conservation and restoration of local traditions, cultures and wisdom 6. The government has supported the preparation for and reduction of global warming 	<p>Items 1-6 remain the same as it does before conducting the research</p>

ปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการสร้างแนวทางพัฒนาชุมชนเพื่อเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีทั้งปัจจัยเกื้อหนุนและผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งเช่นเดียวกับ ผลการศึกษาของวิศาล (2551) ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านต้นแบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะขึ้นกับ 1) ปัจจัยเกื้อหนุน ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากร ด้านจิตใจ และด้านสังคม ซึ่งคนในชุมชนสามารถผสมผสานระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกได้อย่างสมดุล 2) ผู้นำชุมชนที่พัฒนาชุมชนอย่างจริงจังและจริงใจ มุ่งสร้างความเจริญก้าวหน้าให้เกิดขึ้นในชุมชนอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดี จนเป็นที่ยอมรับและนำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม และ 3) กระบวนการในการเรียนรู้สู่แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดขึ้นในชุมชนจะส่งผลให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยผ่านเวทีประชาคมของชุมชน ซึ่งทางออกในการแก้ปัญหามุ่งเน้นการพัฒนาที่ยึดหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกลไกหลัก

นอกจากนี้ผลการศึกษาบริบทด้านวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลกับบริบทด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของประพันธ์ (2549) ยังพบว่าด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีผลในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในระดับศักยภาพมากที่สุด และอีกทั้งผลการศึกษาของจรัสศักดิ์ (2545) พบว่าภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาชีพ การเป็นสมาชิกองค์กรชุมชน และความพอใจในองค์กรชุมชนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความเข้มแข็งของชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพัฒนานิคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แนวทางพัฒนาชุมชนเพื่อเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางพัฒนาชุมชนเริ่มต้นจากวิเคราะห์บริบททั่วไปของชุมชนก่อนดำเนินโครงการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน แล้วนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ศักยภาพมาสร้างยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติชุมชนในช่วงเดือนตุลาคม 2552 ถึงเดือนเมษายน 2553 รวม 6 เดือน (ตารางที่ 2)

จากนั้นประเมินผลการดำเนินโครงการพัฒนาพบว่าโครงการที่ดำเนินการได้จริงมีจำนวน 16 โครงการ (ร้อยละ 94.12) ซึ่งมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับพอใจ

ภายหลังการดำเนินโครงการพัฒนา พบว่าด้านเศรษฐกิจ (การมีอาชีพรองและการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตเพิ่มขึ้น) และด้านคุณลักษณะตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร (การใช้ปุ๋ยในการทำเกษตร/ใช้สารเคมีในชีวิตประจำวันและการปลูกพืชชนิดเดิมโดยไม่คำนึงถึงสภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปลดลง รวมทั้งมีการปลูกต้นไม้เพิ่มมากขึ้น) มีการเปลี่ยนแปลงในแนวโน้มที่ดีขึ้น อีกทั้งจากการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินแผนปฏิบัติในปัจจุบันและโอกาสพัฒนาในอนาคตของชุมชนต้นตาล (ตารางที่ 1) ก็แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงในแนวโน้มที่ดีขึ้นเช่นกันแสดงให้เห็นความเข้มแข็งของชุมชนและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา และเพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติที่ดีขึ้นผู้วิจัยร่วมกับผู้นำชุมชนได้เสนอยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติในระยะ 1 ปีเพิ่มเติม (ตารางที่ 2) เพื่อหวังให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งชุมชนที่สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ต่อไป

ความคาดหวังที่จะเป็นผลกระทบที่จะมีในอนาคต ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางที่ได้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาชุมชนอื่น ๆ เพื่อเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ สามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดแนวทางเตรียมรับภาวะโลกร้อนของประเทศไทยได้ รวมทั้งเกิดการประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเตรียมรับภาวะโลกร้อนในระดับชาติอีกด้วย

Table 2 Strategies and practical proposals for a model community

Strategies	Concepts	Projects	
		In the first 6 months	1 year after
1. Development of life quality according to the sufficiency economy philosophy	1. Fostering the local residents' healths both physically and mentally	1. Improving the landscape of Wat TonTan School 2. Improving the landscape of Ta Nam TonTan Market 3. Health promoting school	Remain the same as the first 6 months, plus 1. Improving the landscape of Wat Kaew Wora Viham 2. Promoting the elders' healths
	2. Building the strength of the community and society	1. Training for preparation for and reduction of global warming 2. A model family of sufficiency economy	Remain the same as the first 6 months
	3. Fostering efficiency and development of careers	1. Product processing 2. Agricultural tourism	Remain the same as the first 6 months
2. Development of natural resources and environmental management	1. Conservation and development of natural resources and environment	1. Planting trees around the houses 2. Clean river 3. Energy-efficient houses	Remain the same as the first 6 months, plus the project of energy-efficient units
	2. Promoting organic agriculture	Demonstration farm	Remain the same as the first 6 months, plus the organic agriculture project
3. Development of education, religion and culture	1. Developing education	1. Reading project 2. Guidance 3. Educational media production 4. Supplement of knowledge of global warming	Remain the same as the first 6 months, plus the project of integrated learning plans
	2. Promoting the conservation of traditions, cultures and religions	1. Campaigns of traditional and religious activities that do not generate global warming in accordance with sufficiency economy 2. Campaigns of festival and holiday activities that do not generate global warming in accordance with sufficiency economy	Remain the same as the first 6 months

สรุป

เนื่องมาจากบริบทด้านวัฒนธรรมที่ชุมชนต้นตาลยังคงปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมไท-ยวนที่เน้นการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย มีส่วนสำคัญในการควบคุมบริบทด้านอื่น ๆ ทั้งที่ด้านคุณลักษณะตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชากรนั้นพบว่าชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการเตรียมรับและลดภาวะโลกร้อนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้อยู่ในระดับน้อยก็ตามโดยด้านเศรษฐกิจอาชีพหลักของชุมชนยังคงเป็นเกษตรกรรม ไม่ประกอบอาชีพรอง มีรายได้เพียงพอ ไม่มีหนี้สิน ด้านสังคมประชากรมีคุณลักษณะตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับดีมาก ด้านสิ่งแวดล้อมยังคงอยู่ในระดับดีและไม่มีปัญหาสิ่งแวดล้อม

จากการวิเคราะห์บริบททั่วไปของชุมชนทั้ง 5 ด้านควบคู่กับผลที่ได้จากการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินบริบททั่วไปในปัจจุบันและโอกาสพัฒนาในอนาคตของชุมชนพบว่าไม่มีปัญหาด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านเศรษฐกิจและด้านคุณลักษณะตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชากรนั้นมีปัญหาเพียงเล็กน้อย แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีความพร้อมในการลดภาวะโลกร้อนและเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก

ผู้นำชุมชนจึงร่วมกันสร้างแนวทางพัฒนาชุมชนซึ่งประกอบไปด้วย 3 ยุทธศาสตร์ 7 แนวทาง 17 โครงการ หลังจากทดลองใช้ 6 เดือน พบว่าโครงการที่ดำเนินการได้จริงมีจำนวน 16 โครงการ และโดยภาพรวมการเปลี่ยนแปลงบริบทของชุมชนทั้ง 5 ด้านมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นโดยปัญหาเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลดลง รวมทั้งความพร้อมในการลดภาวะโลกร้อนและเตรียมรับภาวะโลกร้อนในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนที่มีมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยเศรษฐกิจชุมชนฐานรากซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเครือข่ายวิจัยเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนบนโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ประจำปีงบประมาณ 2552

เอกสารอ้างอิง

- จิรศักดิ์ ปาลีพงศ์พันธุ์. 2545. การวิเคราะห์ความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. 2556. ชุมชนเข้มแข็ง สังคมน่าอยู่ เศรษฐกิจยั่งยืน ด้วยงานวิจัย. วารสารการพัฒนารวมชนและคุณภาพชีวิต 1(2): 1-5.
- ทรงสมัย สุทธิธรรม. 2550. โลกร้อน ภาวะถึงกาลสิ้นสุด. สำนักพิมพ์แพทย, กรุงเทพฯ. 125 หน้า.
- ประทีป พีชทองหลาง และอภิรยา นามวงศ์พรหม. 2556. รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มผู้ผลิตโคมน้ำตาล ชุมชนเมืองสาทร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารการพัฒนารวมชนและคุณภาพชีวิต 1(3): 129-139.
- ประพันธ์ ภักดีกุล. 2549. รูปแบบและปัจจัยในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยศักยภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. โรงพิมพ์ไอลเดียสแควร์, กรุงเทพฯ.
- วิศาล ทำสวน. 2551. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาหมู่บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลแม่โป่ง อำเภออดอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- วันฟ้าใส (นามแฝง). 2551. มหันตภัยโลกร้อน. พิมพ์ครั้งที่ 2. ห้างหุ้นส่วนจำกัดสำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, กรุงเทพฯ. 129 หน้า.

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. 2551. ยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการจัดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ.2551-2555. กรุงเทพฯ. 63 หน้า.

ส่วนวิจัยและพัฒนาภาวะโลกร้อน. ม.ป.ป. ภาวะโลกร้อน. เอกสารแผ่นพับ. สำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน, กรุงเทพฯ. 6 หน้า.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี, กรุงเทพฯ. 28 หน้า.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. ม.ป.ป. แผนงานวิจัยและกลุ่มเรื่องที่ควรวิจัยเร่งด่วนตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2553). บริษัทอาร์ตแอนด์พาร์ท อีพเดท จำกัด, กรุงเทพฯ. 62 หน้า.

สำนักงานจังหวัดสระบุรี. 2552. ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์สระบุรีระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2552-2555) (ปรับปรุงครั้งที่4: 28 มีนาคม 2551). (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: http://www.saraburi.go.th/saraadmin/admin_control/main/file_attach/04-06-08-51stg52-55.doc (5 มกราคม 2552).

อัศมน ลิมสกุล. 2551. การปรับเปลี่ยนผู้สังคมคาร์บอนต่ำสู่ตราสำเร็จในการยับยั้งและตั้งรับกับวิกฤตโลกร้อน. Green Research 5(10): 2-4.